

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredni tedenski in prazniški. — Inzerati: do 30 peti 4 2 D, do 100 vrt 20 50 p, večji inzerati peti vrsta 4 D; novice, poslane, izjave, reklame, preklicji beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 420 D

Sprejemništvo: Kanižova ulica št. 5, prilistje. — Telefon št. 304.
Prodajništvo: Kanižova ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.
Poština plačana v gotovini.

Avigijev hlev

V Beogradu so senzacije na dnevnem redu. Družabno življenje je v presolici naravno bolj živahno in pestro, kakor po drugih mestih, in zato ni čudno, da imajo varnostni organi z raznimi sleparji, tatovi in drugimi pustolovci dela čez glavo. Toda med beogradskimi senzacijami so žal tudi take, ki bi jih v kulturni in urejeni državi ne smelo biti. Te senzacije so splošnega državnega značaja in zato hočemo spregovoriti o njih nekaj besed.

V Beogradu se ponavljajo na najvišjih mestih žalostni slučajni uradni poverb, zlorab in drugih malinacij na račun državnega imetja. Se ni dolgo tega, ko so poročali beogradski listi o nekem gospodu, ki je bil prvotno šef finančne uprave nekeje v provinci, pozneje pa uradnik državnega sveta, torej ene najvišjih ustanov v državi. In ta gospod je bil čisto navaden slepar. Imel je dve ponarejeni diplomati subotške pravne fakultete in kot absolvirani jurist si je znal pomagati tako imenitno, da je prišel celo v državni svet, kjer bi lahko nemoteno nadaljeval svoje pustolovščine, če bi ga ne bili slučajno razkrinkali. Kulturna javnost se čudi, da so taki slučajni splošno mogoči tem bolj, ker se dogajajo pred nosom vlade in najvišjih upravnih institucij.

Na drugem mestu poročamo o senzacionalni aferi v ministrstvu javnih del. Ta slučaj je še značilnejši za razmere v naši prestolici. Načelnik državne tiskarske in litografske delavnice je skozi dve leti nezakonavno sprejemal in izvrševal razna privatna naročila, ki jih je oddajal podrejenim delavcem s pripombo, da je naročilo »po navedenju načelnika«. Tako je delalo državno podjetje za privatne odjemalce in šef delavnice je spravil izkupiček mirno v svoj žep. V dveh letih je zaslužil toliko, da si je kupil v Beogradu tri hiše. Država je imela pri tem dvojno škodo. Vsa naročila so se izvrševala z državnim materialom in državnim denarjem, delali so od države plačani delavci, poleg tega so pa zaostajala še državna naročila tako, da je bila država tudi tu težko oškodovana. Gospod šef je imel toliko privatnih naročil, da je moral uvesti celo posebno knjigovodstvo. In ta nečuvna zloraba uradne funkcije ni trajala samo nekaj dni ali tednov, temveč celo dve leti. Državi oškodovanemu inetuju prizadeta škoda je ogromna. Ministrstvo javnih del je uvelo strogo preiskavo, ki bo šele dognala, koliko je šef Toskić ukradel iz državne blaginje.

To sta samo dva primera, ki pa žal nista edina. Človek, ki zasleduje beogradsko kroniko in ki se ni izgubil pravnega čuta, mora sumeti nad tem, kar se dogaja v naši prestolici. Če bi se taki žalostni pojavi ponavljali v kakem zakonitem mestu, če bi bili pri tem kompromitirani ljudje, ki niso odgovorni za cele panoge državne uprave in administracije, bi bile zlorabe in poverbe vsaj deloma razumljive in opravičljive. Tako pa gre za sedež vlade in najvišjih državnih ustanov, za glavo celokupnega državnega organizma, za visoke državne funkcije, ki so moralno in materialno odgovorne pred vso javnostjo. In zato so taki škandalozni pojavi tem bolj vredni vse obsodbe.

Priznamo, da je spravila povojna doba na površje razne zločinske elemente in da tudi drugi kraji niso brez njih, toda riba smrdi pri glavi in zato je treba začeti brezobzirno čistiti tam, kjer se stekajo vse žile državnega življenja. Dokler ne bo reda, vestnosti in poštenosti v vrhovnih državnih uradih, dokler bo beležila beogradska kronika zlorabe in uradne poverbe v raznih ministrstvih, dokler bo živelo v javnosti prepričanje, da niti vsi šefi in načelniki nimajo čistih rok, dotlej o poštenosti in dobri državni upravi sploh ne more biti govora. Vsa pravno čuteča in poštena javnost mora spontano nastopiti in zahtevati, da se ta Avigijev hlev enkrat pošteno izčisti. Naj bodo ministri rigorozni pri imenovanju višjih državnih uradnikov, naj se o vsakem novincu temeljito informirajo, naj si malo ogledajo tudi tiste, ki so že imenovani in končno naj državna oblast z vso brezobzirnostjo kaznuje kompromitirane pustolovce, pa bo Avigijev hlev vsaj za prvo silo prezračen. To zahtevajo državni interesi in tudi javnost ima pravico zahtevati skrajno previdnost pri oddaji odgovornih mest v državni upravi.

Debata o proračunu notranjega ministra

Radikalni poslanec Cirković ostro kritizira notranjo politiko vlade. — Debata bo trajala do ponedeljka. — Temeljita priprava opozicije.

— Beograd, 5. marca. Narodna skupščina je včeraj z večino glasov sprejela proračun notranjega ministrstva. Popoldne je začela s podrobno razpravo o proračunu notranjega ministrstva. Debata je uvedel notranji minister Maksimović s kratkim ekspozicijem, za njim pa je govoril še posl. Kulovec. Razprava se danes nadaljuje.

— Beograd, 5. marca. Seja narodne skupščine se je pričela ob 9.15 z nadaljevanjem pretrsa proračuna ministrstva notranjih zadev. Prvi je povzel besedo radikalni poslanec Jovan Cirković, ki zastopa Južno Srbijo. Proračun notranjega ministrstva je kritiziral s stališča potreb in interesov krajev Južne Srbije. Ugotavljal je, da je proračun v celoti enostranski in škodljiv napram Južni Srbiji, ki ji vlada posveča premalo pažnje, da si to kraji, ki so pretrpeli štiri zaporedne vojne. Govornik je grajal nepravilno postopanje glede vojne odškodnine. Poslanec Cirković ne more razumeti, kako hoče vlada ravno v teh krajih štediti pri železnicih in komunikacijskih sredstvih. Graja neosnovano pretirano redukcijo »subvencij« sirotnice, na drugih krajih pa je poleg rednih pograničnih čet vse polno finančnih kontrolorjev in nadstevilnega finančnega uradništva. Administracija državne uprave je komplicirana in ne vrši svoje funkcije. Posl. Cirković navaja Albanijo, ki daje primer, kako se more tudi mala zemlja dvigniti. Tudi Grki so dosegli v svojih pokrajinah mnogo boljše rezultate. Značilno je, da potujejo albanski trgovci raje preko Grčije, kakor da bi potovali po našem teritoriju, ki je vsekakor bližji, ki pa šikanira albanske trgovce z vsemi mogočimi šikanami. Nato razpravljala govornik obširno o komitski akciji in priznava, da sta se varnost in javni red v krajih Južne Srbije znatno poboljšala in da je stanje tamojšnje javne varnosti povsem zadovoljivo. Za poslancem Cirkovićem je povzel

besedo posl. Pečić, član Davidovičeve stranke, ki je govoril nad eno uro. Govoril je splošno o vladini politiki in označil njeno notranjo politiko kot nasilje, teror in teptanje državljanov. Svojebožje, za njim se je oglasil k besedi nemški poslanec Hans Moser, ki je napadal vlado in da terorizira nacionalne manjšine.

Med včerajšnjim govorom notranjega ministra Maksimovića se je pojavil v Narodni skupščini prosvetni minister Stepan Radić, ki pa je le kratko prisostvoval seji, na kar je zopet odšel. Očividno je bilo prosvetnemu ministru aerodno, da posluša govor ministra Maksimovića, ko je opravičeval svojo notranjo politiko, ker je znano, da je to politiko najbolj luto napadal baš prosvetni minister Stepan Radić.

V kuloriju narodne skupščine sta se za kratek hip sestala minister agrarne reforme Pavle Radić in ministrski predsednik Nikola Pašić ter izmenjala par misli.

Za debato o proračunu notranjega ministrstva vlada živahno zanimanje v javnosti. Tribune narodne skupščine so dobro obiskane. V imenu SDS bosta v tem proračunu govorila še danes poslanca Gligorije Božović in Dušan Bošković. Kasneje povzame besedo tudi Večeslav Wilder. Debata o proračunu notranjega ministrstva bo trajala do ponedeljka.

Zunanji minister dr. Beneš na Dunaju

Simpatičen pozdrav in prijateljski komentarji v dunajskem časopisu.

— Dunaj, 5. marca. Včeraj je prišel na Dunaj češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš. Zvečer se je vršila njemu na čast diplomatska večerja pri zveznom kanclerju dr. Rameku. Večerji so prisostvovali visoki češki gostje, člani vlade in parlamenta, diplomacije, zastopniki avtonomnih uradov, finance, umetnosti in novinarstva. Na večerji so bili izmenjane prijazne zdravice.

— Dunaj, 5. marca. Vse dunajsko časopisje komentira pomemben dogodek podpisane razsodiščne pogodbe s sosedno češkoslovaško republiko, ki odvarja med obema državama dobo novega in iskrenega gospodarskega in političnega sožitja. »Reichspost« treni, da pomeni razsodiščna pogodba novo dobo v odnosih med obema državama in da so z njo zaključeni neresni politični eksperimenti. Precej nezadovolnosti kaže glasilo Velenemecv. »Neue Wiener Nachrichten«, ki opozarja na usodo Nemcev v CSR. List polemizira s praškim nemškim glasilom zunanje ministra Beneša, ki je nastopilo proti pravicam sudetskih Nemcev. Vstop Nemčije v Društvo narodov pomeni sicer priznanje mirovnih pogodb, s čimer pa še ni rečeno, da bi v bodočnosti ne prišlo do njih revizije.

— »Neue Freie Presse« naglašja prisrčnost zdravim in pravi, da je z novo pogodbo konec izgladovanja. »Volkszeitung« želi, naj se na temelju nove razsodiščne pogodbe in novega razmerja med Avstrijo in Češkoslovaško olajša stališče in položaj Nemcev v Češkoslovaški. »Arbeiter Zeitung« spominja na svoječasne politike socialnodemokratskega voditelja dr. Rennerja, ki si je prizadeval uravnati napram Češkoslovaški prijateljsko in pacifiistično politiko in ki je svojčas zadel na hudo obsodbo ravno tistih krogov, ki to politiko sedaj praktično izvajajo. Sedanja dogodka da so najboljše zadoščenje za nekdanje zagovornike zblizovanja Avstrije s Češkoslovaško.

Kralj in kraljica posetita Francijo

— Beograd, 5. marca. Iz dvoranih krogov doznajajo, da je zunanji minister dr. Ninčić o priliki sestanka in razgovora s franooskim zunanjim ministrom Briandom obvestil francosko vlado, da poseti jugoslovnski kraljevski par v kratkem službeno Francijo. Francoska vlada je sprejela napoved obiska z zadovoljstvom. Ni še ugotovljeno ali obišče jugoslovnska kraljevska dvojica pred Parizom tudi v Rim ali odpotuje direktno v Pariz. Odločitev o tem je prepuščena vladam zveznih držav.

Znižanje poštinih pristojbin

— Beograd, 5. marca. V poštnem ministrstvu napovedujejo za 1. april znatno znižanje vseh poštinih, telefonskih in telegrafskih taks. Ministrstvo je že izdelalo pravilnik, ki bo te dni podrobno sestavljen, na kar bo priložen ministrskemu svetu.

Dr. Ambrožič poklican na beogradsko univerzo

Beograd, 5. marca. Uprava beogradske medicinske fakultete je soglasno sklenila predlagati vladi imenovanje dr. Koste Todorovića za profesorja stolice za infekcijske bolezni na beogradski medicinski fakulteti. Za stolico otroških bolezni je uprava predlagala dr. Matija Ambrožiča, šefa Dečjega doma in ekspanzerja v Ljubljani.

Preiskava o trboveljskih redukcijah

Beograd, 5. marca. Ministrstvo za socialno politiko je prejelo dolgo spomenico, v kateri je obrazložen položaj odpuščenega delavstva Trboveljske premogokopne družbe. Tudi družba sama je poslala ministrstvu obsežno spomenico, v kateri izjavlja, da je odpustila 1000 delavcev, da pa ostalim ni reducirala niti plač niti podajala delovnega časa. Ministrstvo je imenovalo posebno komisijo, ki bo zadevo najprej preiskala na licu mesta.

Senzacionalna afera v ministrstvu javnih del

Kako je postal šef tiskarsko-litografske delavnice milijonar. — Država oškodovana za ogromno vsoto.

V Beogradu se pripeti marsikaj, kar bi bilo pri nas nemogoče. Tako je bila te dni razkrita v ministrstvu javnih del senzacionalna afera, s katero je oškodovana država za ogromno vsoto. Za razkritje te sleparije se ima država zahvaliti nekemu vestnemu in poštenemu uradniku ministrstva javnih del.

Nedavno je poslal neki uradnik tega ministrstva ministru Uzunoviću dopis, v katerem je direktno obvestil, da je prišel na sled veliki zlorabi na račun državnega imetja in sicer v tiskarsko-litografski delavnici. Uradnik se je v dopisu tudi podpisal in minister Uzunović ga je takoj pozval k sebi v kabinet, da se o stvari osebno informira. Ko mu je uradnik pojasnil, kako je odkril poverbo, je minister obvestil po notranjem ministru Maksimoviću oddelek javne varnosti beogradske mestne uprave in zahteval, da se uvede takoj najstrožja preiskava. Šef oddelka javne varnosti Gliga Popović je poslal v ministrstvo javnih del svojega pomočnika in pisarja. V ministrstvu sta se kmalu seznanila z afero.

Dotični uradnik, ki je poslal ministru dopis, je obdolžil šefa tiskarsko-litografske delavnice Milorada Toskića, da izdeluje v državni delavnici iz državnega materiala, z državnim denarjem in državnim osebjem razne predmete za privatna naročila, kakor knjige, časnike, diplome, bančne spise, albume, fotografije in druge tiskarsko-litografske stvari in da ves izkupiček vtakne v žep. Policija je morala to dognati.

Preiskava se je začela v največji taj-

nosti. Poleg ministra Uzunovića in treh načelnikov ni nihče slutil, kaj se godi. Vest o aferi se je raznesla šele v sredo, ko je bil Toskić s petimi uslužbenci delavnice aretiran. Takoj se je raznesla po ministrstvu javnih del senzacionalna vest, da ima Toskić na vesti ogromne sleparije in zlorabe. Dve leti je mož nemoteno sprejmal in izvrševal razna privatna naročila na račun države. Policija je našla na njegovem stanovanju, v risarni in delavnici ogromne količine raznih klišejev in tiskovin. Dognano je celo, da je imel Toskić svoje posebno knjigovodstvo, ker je imel toliko privatnih naročil, da ni mogel sproti ustreči vsem odjemalcem. Kako imenito je vodil svoje podjetje na račun državnega imetja, se vidi najbolje iz tega, da ima na Voždovcu v Beogradu tri hiše. Policija je po končani preiskavi zaplenila vse izdelane predmete in spise, iz katerih je razvidno, koliko klientov je imel ta dični šef državne ustanove.

Aretiranci so na policiji izjavili, da so že dve leti delali malone samo za privatna naročila in da so državna naročila zaostajala. Niso pa vedeli, kaj se v delavnici godi, ker jim je šef pri vsakem naročilu izjavil, da je delo »po navedenju načelnika«. Samo na ta način se da pojasniti, da Toskić toliko časa niso prišli na sled. Toskić je spočetka tajil vse zlorabe in sleparije. Šele v sredo zvečer je vse priznal. Za koliko je država pri tem oškodovana, se še ne ve, gotovo pa je škoda ogromna. Zanimivo je, da se udeležuje preiskave sam minister Uzunović, ki se zelo zanima za izid.

Škandal z učiteljskimi plačami na Hrvaškem

Učitelji dobe jutri šele akontacije na plače.

— Zagreb, 5. marca. Te dni je prejelo uradništvo zagrebskih državnih uradov regularne svoje mesečne plače. Izjemo tvorijo učitelji, za katere je danes prispela odločba prosvetnega ministra, naj se jim šele jutri, 6. marca, izplačajočasne akontacije za redne prejemke. To postopanje prosvetnega ministrstva je izzvalo v vrstah zagrebskega državnega uradništva, kakor v javnosti silno ogorčenje. Škandal brez primere je, če prejmejo učitelji šele 6. v mesecu mesto 1. svoje prejemke. Da bo škandal še večji, prejmejo učitelji celo jutri samo akontacije na svoje plače.

Misija grškega ministra Rufosa v Rimu

Pred prijateljskim paktom med Italijo in Grčijo. — Trgovinska pogodba.

— Rim, 5. marca. »Messaggero« javlja, da hoče grški minister zunanjih poslov, Rufos, skleniti v Rimu trgovinsko pogodbo z Italijo. Razven tega namerava podpisati poseben pakt prijateljstva z Italijo in se sporazumeti z rimsko vlado glede skupnega postopanja v balkanskih vprašanjih.

— Rim, 5. marca. Včeraj sta prispela v Rim grški zunanji minister Rufos in minister saobračaja Javlaris. Kmalu po prihodu v italijansko prestolico sta se napotila v konzulato, kjer sta dalj časa konferirala z italijanskim ministrskim predsednikom Mussolinijem.

— Rim, 5. marca. Italijansko časopisje pozdravlja prihod grških ministrov in simpatično piše o zblizanju med Italijo in Grčijo.

POLOM NA NEWYORSKI BORZI

— Newyork, 4. marca. Vsed padca blagovnih cen je zadnje dni izbruhnila na newyorskimi efektni borzi velika panika, ki je privedla do pravcatega poloma. Borza je prodala skoraj štiri milijone delnic, za 400.000 delnic več, kakor o priliki lanskoletne borzne panike. Pred pisarnami senzalov je prišlo do nepopisnih prizorov. V obupu so ljudje trgalji obleke in si puhtli lase. Po miselnosti bančnih krogov značajo izgube na tečajih preko ene milijarde dolarjev. Polom je posledica pretiranega dviga tečajev in nezdruze spekulacije.

ZRAČNO OBOROŽEVANJE AMERIKE

— Washington, 3. marca. Program letalskega oboroževanja od 1. 1926 do 1931 predvideva gradnjo 2200 letal z efektivnim stanjem 11.200 avijatikov. Med temi bo 2200 oficirjev in 500 oficirskih aspirantov.

Edino novi, v Ljubljani še neodigrani LJA DE PUTTI-FILM je

— „LJUBOSUMNOST“, —

v katerem igrajo Werner Krauss in Georg Aleksander in ki pride v kratkem

Vsi drugi Lya de Putti-filmi so v Ljubljani že odigrani!!

Elitni Kino Matica.

Borzna poročila

LJUBLJANSKA BORZA.
Lesni trg. Povpraševanje in ponudbe živahne. Prodanih 1 vagon smrekovih in jelovih desk I. II. in nekaj III., 200 m, 4 m, 25 cm, fco. Postojna trans., 560 Din, 1 vagon smrekovih desk III., 20 mm, 4 m, od 16 cm naprej fco. Postojna trans., 500 Din; 1 vagon obrobjenih bukovih plohov, I. II., od 38—98 mm, 2—2,20 m, Postojna, trans., 700 Din; 2 vagona zdravih suhih bukovih drv, fco. Postojna trans., 25 Din in 1 vagon bukovih testonov 20 mm, od 18 cm naprej, fco. Postojna, 700 Din.

Žitni trg: Povpraševanje in ponudba malo.

EFEKTI:

2½% drž. renta za vojno škodo 280, 282, 7% invest. pos. iz 1. 1921 77, 78; Celjska posejilnica d. d. 200, 202, Ljubljanska kreditna banka 200, 220; Merkantilska banka 100, 102; Kreditni zavod 175, 185; Slovenska banka 50, —; Strojne tovarne in livarne —, 120—115, Družbene papirnice 110, —; Stavbena družba d. d. Ljubljana 80, 90; Sešir d. d. 115, 120; 4¼% kom. zad. dež. bke 20, 22; 4¼% zast. 1 kr. dež. bke 20, 22.

ZAGREBSKA BORZA.

Devize: Curih 10.925—10.965, Praga 168.05—169.05, Newyork 56.61—56.91, Trst 227.15—228.35, Dunaj 799.50—803.50.

Valute: dolar 56.05—56.35, Trst 226.90—228.10.

Efekti: Ljubljanska kreditna 200, Hipotekarna banka 66½—67, Jugobanka 104—104.50, Praštediona 969—970, Sečerana, Osijek 415—420, Trboveljska 350—355, Vevče 100.

INOZEMSKJE BORZE.

— Curih, 5. marca. Borza: Beograd 9.155, Pariz 19.19, London 25.2425, Newyork 519.50, Praga 15.385, Dunaj 73.25.

— Trst, 5. marca. Predborza: Beograd 43.90—44, Pariz 92.70—93, Newyork 74.90—74.95, London 120.20—120.30, Praga 73.90—73.74, Curih 480—482, Dunaj 250—355.

Madžarski ponarejalci pred holandskim sodiščem

Dve tožbi proti emisarjem madžarskih ponarejalcev. — Zagovorniki se sklicujejo na politične motive.

Haag, 3. marca.

Pred Arrondissement Rechtbank v Haagu se je pričela sodna obravnava proti trem Madžarom, ki so hoteli razpečati na Holandskem ponarejene francoske bankovce. Obtoženci so Aristid Jankovitch, Jurij Maršovskij in inž. Jurij Mankovits. Vsi trije so sedeli dva meseca v preiskovalnem zaporu. Član haaškega sodišča maester Baendin (na Holandskem državnih pravdnikov malo) je vložil 11. februarja dve tožbi. In sicer prvo proti 50letnemu upokojenemu polkovniku in diplomatu kurdemu kurirju madžarske vlade Aristidu Jankovitchu, 32letnemu novinarju dr. Juriju Maršovskemu in 24letnemu inženirju Juriju Mankovitsu. Vsi trije so madžarski državljani, s stalnim bivališčem v Budimpešti, zdaj pa v preiskovalnem zaporu v Haagu. Obtožnica jim očita, da so v decembru 1925 v Amsterdamu hranili in skrivali ponarejene bankovce Banque de France, daji so vedeli, da so ponarejeni. Obtožnica popisuje falzifikate in pravi, da so po obliki, barvi, risbah, tisku in vodnih znakah podobni pravih francoskim bankovcem. Za ta zločin določa holandski kazenski zakon 7 let težke ječe. Obtožba je vložena tudi proti kurirju madžarske vlade Jankovitchu, ki mu očita, da je pomagal in oddal haaškemu menjalcu Sandersu ponarejene bankovce. Za razpečevanje ponarejenih bankovcev določa holandski kazenski zakon 7 let ječe kot najvišjo kazen, če gre za tuje bankovce, dočim je določena za razpečevanje holandskih bankovcev najvišja kazen 9 let ječe. Za ponarejanje samo so pa na Holandskem zelo visoke kazni, strožje kakor za krivo preisego.

Finančni načrt ponarejalcev.

Šele iz preiskovalnih protokolov je razviden pravi finančni načrt madžarskih ponarejalcev. Doma, a da so hoteli ponarejalci preplaviti s falzifikati večja finančna mesta in vplivati na tečaj francoskega franka, se je izkazala kot neutemeljena. Tako najvni ni mogel biti niti Windischgrätzovi niti Nadossy, da bi našli, da uničita Francijo s tiskarskimi stroji madžarskega zemljepisnega instituta. Druga verzija, namreč razmenjava ponarejenih bankovcev na dobro valuto, je morala nalepeti na ovire, zakaj nezemske banke gotovo niso tako nepravne, kakor je bila budimpeštanska Türhel-Bank, ki je posodila Mankovitchu na 150 falzifikatov 350 milijonov madžarskih kron. Vprašanje je torej, kako so nameravali Windischgrätzovi Argonavti približati z daljnega zapada zločino na Madžarsko. Holandska policija je to ugotovila. V Amsterdamu je našel finančni svetnik te ekspedicije Mankovitch juvelirja Citrona in ravmatela velike trvdke, ki se peča z brušenjem dijamantov Manusa. Tema dvema je stavil sledeči predlog: Mankovitch bi prevzel veliko množino dragocenosti in dijamantov v komisijo. Založil bi več stotisoč francoskih frankov, pozneje bi pa s holandskima zavoznikoma obračunal. Načrt je bil zelo dobro zasnovan, imel pa je to napako, da njegovi iniciatorji niso poznali kraljevih razmer. Holandski juvelirji so namreč v take kupče niti ne spuščajo. Zato sta Citron in Manus ponudbo odklonila in ovadila Mankovitcha sodišču. Ob nastopu pri razpravi kot priče. Če bi bila ponudba sprejeta, bi se bila lahko obrnila za svoje družine pod nosom. Marszovskij in Mankovitch sta imela namreč tudi rumunske potne liste na tuje ime in holandski policiji bi niti na misel ne prišlo iskati sleparje na Madžarskem.

Obtoženci v preiskovalnem zaporu.

Jetišnica, kjer so zaprti obtoženci, je poslopje iz opeke v majhni ulici na trnjanjskega mesta. Takoj pri vzhodu je garaža. Par korakov dalje pa neka trgovina. Arretirani Madžari so zelo pohlevni. Citajo nemške in francoske knjige ter pošiljajo pisma na Madžarsko.

Razprava se bo vršila v holandskimi. Navzoči bodo tolmači francoskine, nemškine in madžarskine. Madžarskino bo tolmačil gršč van Hattay. Vsi trije Madžari so dobili državne zagovornike. Madžarsko poslastično je, da se od začetka prazadevali, da pride v stik s sodščem. Jankovitcha zagovarja S. Hartogh, Mankovitsa H. Domperre de Chreufel, oboje iz Haaga, dočim zastopa Marszovskega amsterdamski odvetnik J. de Vriete. Ta ni zagovornik et olo. Najela ga je namreč rodnica Marszovskega. Kdo bo plačal osna dva zagovornika, je še vprašanje. Na prvi poravna strošče madžarsko poslastično. Ljudje, ki so z obtoženci govorili, pripovedujejo, da je Marszovskij najbolj nervozen. Saj pa tudi ni čuda. Komaj tri mesece pred ponarejenimi ekspedicijo se je oženil in pustil doma mlado ženo. Haaško prebivalstvo ga zelo pomiluje. Splošno so ra vsi trije obtoženci zelo rezervirani. Prvotno niso hoteli izdati nobenega ponarejalca, in šele, ko so iz madžarskih listov izvedeli, kdo je bil na Madžarskem aretiran, so dali nekatere informacije o ponarejalcih. Zdi se, da žive še vedno pod vplivom preisege, ki so dali škofu Zadravcu. Policija, svetniki in zagovorniki vedo zelo dobro, da je znano obtožencem mnogo več, kakor so priznali. Vendar jih pa nihče ne sili, da bi kaj povedali.

Francozi in haaški proces.

Na zagovornike zelo dobro vpliva lepo vedenje obtožencov. Prepričani so, da ne zagovarjajo navadnih ponarejalcev. Citajo nemške in francoske liste, iz katerih so izvedeli, da ima ponarejalca afera svoje dalkosežno politično ozadje. Noben zagovornik ne pričakuje, da bi bil njegov klient oproščen, pač pa urajo, da se jim posreči kazen znižati. Teoretično je dana možnost neomejenega znižanja kazni celo do 1 dne zapore. Zagovorniki hočejo nastopiti s senzacionalnimi političnimi odkritji. V Haagu se obeta zanimiv spopad med Madžari in Francozi. Med povabljenimi 15 pričami je tudi generalni inšpektor Banque de France Jules Emmerly, ki vodi preiskavo v imenu banke. To bo prvi slučaj, da nastopi Banque de France pred sodiščem proti madžarskim ponarejalcem. Haaška javnost napeto pričakuje, kakšno stališče zavzame med procesom Emmerly. Ali bo ščitil samo gromotne misli svoje banke, ali bo govoril samo o navadnem zločinu, ali pa se dotakne tudi političnega ozadja? Poleg trgovcev, policistov in bančnih strokovnjakov bo Emmerly na zanimivejša priča v tem procesu.

Zasliševanje bo trajalo dolgo.

Zasliševanje prič bo vodil drugi predsednik Arrondissement Rechtbank maester C. J. de Joncherre. Ker sta vloženi proti trem obtožencem dve tožbi in ker morajo obtoženci zaslišati samo s pomočjo tolmača, bo trajalo zasliševanje najmanj dva dni. Poročevalcev inozemskih listov se je zbralo v Haagu nad 40. Razsodba bo izrečena šele čez 8 do 14 dni po končani razpravi. Tak je namreč običaj na Holandskem. Če se bodo obtoženci prišli pri tožbi obsoditi, pride čez dva meseca do druge razprave pri tako zvanem Gerechtshofom, ki lahko obsodbo potrdi ali pa razveljavi. Tretja instanca Hooge Raad odločuje samo o formalnem izpodbijanju. Francoska in angleška vlada sta poslali k razpravi svoje zastornike.

O poteku in izhodu tega zanimivega procesa bomo še poročali.

Danes zvečer ob 20. uri
v Unionski dvorani
simfončni koncert
Ork. družva Glasbene Matice
NA VSPOROBU:
Mihovc, Šantel, Alamčič, Čajovski,
Bo od o.

† Ivan Velkaverh. Po dolgi in težki bolezni je danes ob 11.11 preminil gos. Ivan Velkaverh. Pokopni je bil rojen leta 1844. v Ljubljani, kjer je obiskoval gimnazijo do sedmerna razreda, ko je moral oditi službovat k vojakom na Tirolsko. Po dovršeni kadetnici je služil kot častnik pri raznih slovenskih polkih do leta 1884. Tega leta je radi nezgode, ki se mu je dogodila pri vaah in mu močno oslabil vid, šel v pokoj. Odslej se je posvetil ekonomiji, upravljal je posestvo in tovarno Fr. Mall'ia, poročen z njegovo vdovo. Bil je dobri dve desetletji ljubljanski občinski svetnik, kjer je sodeloval v raznih komisijah, posebno v odseku za opešanje in ustanovitev mestnih naprav (tako je novi Tirolski park v marsičem njegova zasluha) in v socialnem. V mladih letih je bil vnet pevec in kjerkoli je služboval, je osnoval iz slovenskih vojakov pevski krožek, ki je v tujini gojil našo narodno pesem. Bil je član Glasbene Matice in stalen podpornik raznih dobrotelinskih ustanov, kakor Radogaja, Domovine, Ciril Metodove družbe itd. Njegova visoka leta niso bila vesela: zadnjih 15 let je preživel v temi, slep na obe oči; svetovna vojna mu je na bojnem polju ugrabila oboja brata, štabna častnika. Tako ga Ljubljana po vojni ni več videla na cesti. Živel je skromno doma, kamor so ga hodili obiskovat stari redki prijatelji in znanci. Njegov krog se je zdaj zmanjšal za enega člana, ki so ga radi blagega značaja in nesebičnosti tako ljubili. Počivaj v miru, dobra duša, ki te ohranimo v lepem spominu!

Prosveta

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Petek, 5. marca: «Naša kria. B.
Sobota, 6. marca: Ob 13. »Pegica mojega srca. Dijaška predstava po znanih es nah. izvca.
OPERA.
Petek, 5. marca: Zaprti.
Sobota, 6. marca: »Večni mornar. F.

— Premiera »Grofica Marica v Ljubljani. V nedeljo dne 7. t. m. se vzporiz v opernem gledališču Kalmanova opereta »Grofica Marica, ki je bila izmed vseh operet, ki so v zadnjem času prišle na gledališki oder, skoro največkrat izvajana. Tako je na primer »Grofica Marica samo na dunajskem oderu doživela 750 vprizoritev. Izgala so jo skoro po vseh odlin Srednje Evrope. Kalmanova glasba je zelo lepa ter rimična in izredno učinkovita. U zaredni posameznih vlog spregovorimo jutri. Opozorjamo, da je premiera v nedeljo zvečer ob pol osmih. Vstopnice so že v predprodaji pri dnevni blagajni v operi.

— Dijaška predstava v drami, Jurij v soboto dne 6. t. m. popoldne ob 13. uri se vzporiz v drami Mannersova veseloigra »Pegica mojega srca kot dijaška predstava pri izredno znižanih cenah. K predstavi imajo poleg dijakov pristop tudi vsi, ki ljubijo učinkovito in zabavno dramsko delo. Začetek ob 15. uri popoldne.

— Sinočnja premiera Massenetoove opere »Zongier Naše ljube Gospe je uspela dobro in je žela veliko odobravanja. Obišneje poročilo o njej prinesemo po razpriz.

— Znameniti Ševčikov kvartet iz Prase igra na svoem ljubljanskem koncertu v torek 9. t. m. ob 20. v unionski dvorani

sledeča dela komorne literature: Mozart: Komorni kvartet v B - duru. Szyranovski: Kvartet v C - duru in Dyořak: Kvartet v G - duru. Čani komorneza svarteta so sledeči umezniki: Bohuslav Lhotsky (I. gosli), Karel Prochazka (II. gosli), Karel Moravec (violon) in Franc Pour (celo). Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni.

Sport

Izredna skupščina LK?

Zmarala je skupina »Primorje«. — Nasprotna skupina volitev ne prizna. — Diference so se še bolj posirile.

Zgodilo se je, kakor smo se bili. Vžerašnja izredna skupščina n g metnega podsv. za ne je ni prinesla pomirjenja in razščenja, ampak je duhove še bolj razburila medsebojno razverje med klubji še bolj posirila. V začetku debate sta sicer imela i zastopnik Ilirije i zastopnik Primorja pomirjevalne govore, v katerih sta ponujala roko v spravo, a debata ju je že kmalu desaurirala, ker je zavzela zelo ostre forme in se je vlekla brez konca in kraja. Skupina, ki jo vodi »Ilirija«, je napadala predsednika g. Jakliča, češ da noče dati na rasovanje njenih predlogov o prelohu na dnevni red, o nezaupnici odboru, o zaključku debate itd. in da zavlačuje volitev. Skupina »Primorje« s svoje strani je poudarjala, da je zahteva po novem odboru docela neutemeljena, ker je postonal ves čas strogo bojevitvno in kejeja delovanje je nogometni savez v Zagrebu docela odobril.

Tako je prišlo seveda ponovno do burnih prizorov, ki so že v naprej onemogočili kompromisno listo za novi odbor.

Zastopanih je bilo vsch 17 klubov, vendar pa je verifikacijski odbor razveljavil pooblastilo mariborske »Svobode«, ker je izdala dve pooblastili in odbor ni mogel ugotoviti, katero je novejšo. Malo pred polnočjo so se začele volitve; oddanih je bilo 19 glasov in sicer 16 klubskih in 3 glasovi funkcionarjev dosedanjega podsavznega odbora. Lista »Primorja« z g. Jakličem je dobila 10 glasov, lista »Ilirije« z g. dr. Koprivnikom pa 9 glasov.

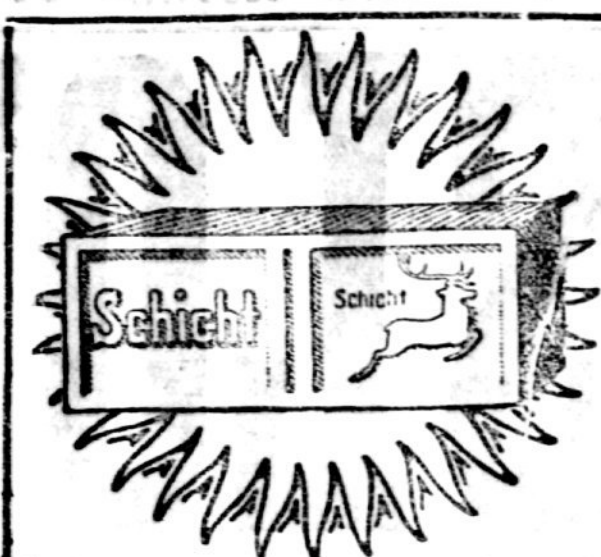
Izvoljena je bila torej prva lista, ki je sestavljena sledeče: predsednik J. Jaklič, podpredsednik inž. Struna (Primorje), tajnik I. Kuret (Primorje), tajnik II. Vilčič (Svoboda), blagajnik Buljevič (Primorje), odborniki: Dorčec (Slovan), Matlašič (Jadrani), Arhar (Hermes), Kane (Ilirija), g. Bedjančič (za mariborske klube) in Batista (za celjske klube). Vrh tega bosta naknadno izžrebana še dva odbornika izmed kandidatov ilirjanske liste, tako da bo v odboru znatna kontrola opozicije.

S tem bi bila stvar v redu. A danes smo prejeli izjavo, podpisano od delegatov nogometnih klubov Jadran, Ilirija, Hermes, Slavija, Soštani, Atletiki v Celju, S. K. Celje, Rapid v Mariboru, Puif in Murska Sobota. Ti delegati izjavljajo pod častno besedo, da so glasovali za listo Ilirije, ki bi morala potemtakem dobiti 10 glasov in s tem večino. Uganko je nemogoče pojasniti. Skrutinij sta obavila gg. inž. Debelak in Krej, zaupnika obeh skupin. Razglasila sta ga soglasno. V njuno poštenost ne moremo dvomiti. Ravno tako pa nam ne gre v glavo, da bi se mogel kak sportnik ponizati tako daleč, da bi pod častno besedo izjavil, da je glasoval drugače, kakor je res.

In tako smo za umazano afero bogatejši. Skupina »Ilirije« seveda izjavlja, da novega odbora ne prizna in da smatra izvoljenim svojo kandidatsko listo. Po našem mnenju je to stališče nepravilno in bržčas tudi ne bo prodrelo, ker je odbor g. Jakliča pravilno izvoljen po vseh zakonomih in običajih; rodilo pa bo nove spore, novo zastrupljanje.

Da bo vse to v veliko škodo našemu sportu, zlasti pa nogometu, je jasno. Zato še enkrat apeliramo na obe skupini: Nehajte vendar; otresite se osebnega in klubskega fanatizma, poščite poti, ki vodijo do znosnega medsebojnega razmerja.

— Meddržavna lahkootletška tekma Avstrija — Češkoslovaška se vrši dne 5. septembra v Brnu.

Vzor vseh vrst mila

Schicht o o milo znamke »Jelen«. — Ze desetletja se trudijo vsi milarji, da bi izdelali tako dobro milo, kakor je Schichtovo. Kadar hoče protizvalec mila, svoje milo kar najbolj pohvaliti, tedaj povdara: »Tako je dobro, kakor Schichtovo«. Kar pa Vi uporabljate, to ni samo: »tako dobro, kakor!«, temveč Vi uporabljate

načelneje,
namreč Schichtovo milo, ki je edino pravo
z znamko »Jelen«.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Petek 5. marca 1926; katoliški: Evžebij in Danica; pravoslavni: 20. februarja; Lav in Agaton; muslimani: 20. šabana 1344; židje: 19. adara 5686.

Jutri: sobota 6. marca 1926; katoliški: Miroslav in Zvezda; pravoslavni: 21. februarja; Timotije; muslimani: 21. šabana 1344; židje 20. februarja 5686.

DANASJŠJE PRIREDITVE.

Gledališče: opera zaprti, drama ob 20.: »Naša kria.
Kino Matice: »Jaz te ljubim«; Dvor: »Babilon greha«; Ideal: »Cirku življenja«; Simfončni koncert Orkestralnega društva Glasbene Matice ob 20. v Unioni.
DEZURNE LEKARNE.

Petek: G. Piccoli, Dunajska cesta; g. Bakarčič, Karlovaška cesta 2.

Nova zima

Zmotili so se ljudje, ki so že shra njevali zimsko obleko; zmotili pički, ki so že žvrgoleli; zmotile cvetlice, ko so se že razcvetile. Zima nam neče pri zanesiti; maščevati se hoče za ukrade deni lepe pomladne dni. Barometer je pa dal sumljivo že par dni, sinoči se je vreme skuajlo, danes nas presenetilo z rahlim dežjem, ki pa se je kmalu spremnil v sneg in opoldne nametava kakor za stavo in kakor da smo še sredi januarja.

Sicer pa pravijo, da so kmetovalci in zlasti sadjarji povratka zime veseli, ker je pregodnja pomlad za nje nevarnejša od dolge zime. Pa se potolažimo še mi, saj se lahko upravičeno nadejamo, da nova zmaga zime ne bo predolga, njena diktatura ne preostira. O. T.

— Program Haška v letošnji sezoni. Zagrbiški Hašk, eden najmočnejših naših klubov, ima za letošnji sezono bogat program v vseh sekcijah, pred vsem pa v nogometu. Poleg prvenstvenih tekem ima Hašk sledeče prireditve: Od 4. do 12. aprila turneja v Svico in Nemčijo (Basel, Curih, Heidelberg, Frankfurt); 18. aprila Hašk — Jugoslavija v Beogradu; 24. in 25. igra Hašk na Dunaju proti Waekru, revažni tekmi pa se od grata 1. in 2. maja v Zagrebu. Od 12. do 16. maja sodeluje Hašk na proslavi 15letnice Ilirije v Ljubljani. Od 21. do 31. maja gre Hašk na turnejo v Severno Nemčijo (Hamburg, Berlin, Lipsko, Drazdane). Od 3. do 6. junija sodeluje Hašk pri proslavi 25letnice Baške v Subotici. 19. in 20. junija Rapid (Dunaj) — Hašk v Zagrebu. 3. in 4. avgusta igra v Zagrebu praška Sparta.

DANASJŠJE VREME.

— Kranjska gora, ob 7. — 1 stopinja C, barometer pada, drobn mede, saninec ugoden.
— Bohinjska Bistrica ob 7. + 3 stop C, za zimski sport neugodno.

Jack London:

Roman treh src

Vsi so se začudili, ko sta se po odhodu voščakov Slep-ga Bandita peon in njegov oče pridružila Morganoma ter šla za njima skozi pokrajino, kjer je še vedno grela nafta, proti plantaciji, na kateri je peon toliko pretrpel. Oba, oče in sin, sta se vsa pot zahvaljevala Francisu, Leonciji in Henryju. Opozovano sta mlada Morgina opazila, kako si Indijanca nekaj šepetata. Ko je pa prišel Enrico s svojima sinovoma in se je vsa družba napotila proti obali, da se vkrcata na jadrnico, sta šla tudi peon in njegov oče za svojimi prijatelji. Francis se je hotel na obali od Indijancev posloviti, toda peon je izjavil, da gresta oba z njimi.
— Rekel sem vam že, da nisem siromak, — je dejal peon Morganoma in Solanu. — To je res. — Ti zakladi plemena Maya, ki jih niso mogli najti n konquistadorji, niti inkvizitorji, so po moji zaslugi ali bojeje rečeno pod zaščito mojega očeta. Moje oče je potomec poglavarja odnosno velikega svetca plemena Maya. On je zadnji veliki svetec tega indijanskega plemena. Dolgo sva se poskušala o tem. In sklenila sva, da bogastvo za svoje ni potrebno. Vi ste me kupili za 250 pezon in vendar ste mi vrnili svobodo. Človeško življenje je vredno več kakor vsi zakladi sveta. V tem se z

očetom popo'noma strinjava. In ker yankiji in Španci tako cenijo zaklade, vas odvečava k zakladom plemena Maya. Moj oče pozna pot. Ta pot vodi iz San Antonia. ne pa iz Yuchitana.

— Ali ve tvoji oče dobro, kje so skriti zakladi? — je vprašal Henry in zašepetal Francisu na uho, da je že čul o zakladih plemena Maya in zato ni hotel več iskati na otoku Calfu Morganovega zlatja.

Peon je odkimal z glavo.

— Moj oče se n'koli ni bil tam. S. er se pa itak ne zanima za zaklad, ker mu bogastva ni treba. Oče, pokaži, kaj je napisano v našem staroavnem jeziku in kar lahko prečitáš izmed vseh živčih potomcev našega plemena samo ti.

Od nekod izpod tigrove kože na bedrih je privlekel starec umazan in ponošen možiček. Iz njega je potegnil nekaj klopčič, na katerem je bilo vse polno vozlov. Sukanec je bil navit na košček drevesne skorje in vse to je bilo tako staro, da se je vsul iz klopčiča prah, ko se ga je starec dotaknil.

Sivolasi svečenik je mrmral v starodavnem jeziku plemena Maya neko čudno molitev. Nato je dvignil klopčič in se spoštljivo sklonil nad njim, predno ga je odvil.

— Ti vozli predstavljajo davno izgubljene črke plemena Maya, — je začel Henry. — To je

zelo važno odkritje, samo če stara grča še ni pozabila, kako se čita.

Vsi so radovedno pogledali, ko je starec izročil klopčič Francisu. Zdal, ko je bil odmotan, je bil podoben štrni iz dolgih, tenkih nitk. Nitke in vozli na njih so bili po velkosti in obliki različni.

Starec jih je otipal in ves čas nekaj mrmral.

— Čita — je vzklilnil peon navdušen. — V teh vozlih je naš stari jezik in oče čita po njih, kakor čitajo drugi knjige.

Ko sta se Francis in Leoncie nagnila naprej, da bi bolje videla, kaj počenja stari Indijane, so s. nuni lasje dotaknili. Naglo sta umaknila glave in se nchote spogledala. In oba sta začutila, da prede usoda med njima nit, ki je nobena sila ne more pretrgati. Henry pa je bil tako zatopljen v starčovo čitanje, da ni ničesar opazil. Videl je samo tajinstven klopčič.

— Kaj praviš, Francis? — je zamrmral. — To je kolosalno! To je res kolosalno!

— Toda Newyork me kliče nazaj, — je dejal Francis. — Ah, seveda ne njegovi prebivalci, ne njegovo veselje in zabava, temveč posli, — je priponil naglo, ker je opazil, da ga je Leoncie zapudeno pogledala. — Ne smete pozabiti, da inam poslovne zveze s Tampico-Nafto in borzo in kar jezi me. če pomislím, koliko milijonov sem investiral v to podjetje.

— Lari, fari, — je vzklilnil Henry. — Zakladi

plemena Maya so tako ogromni, da se tvoje bogastvo lahko skrje pred njimi. Če je res, kar pripovedujejo o njih. Če bi jih razdelili na tri enake dele, bi bil ta delež večji kot je vse tvoje premoženje.

Toda Francis je še vedno kolebal in dočim je Enrico navdušeno pripovedoval o teh zakladih, je Leoncie skrivaj zašepetal Francisu na uho:

— Kaj vas je iskanje zakladov res tako hitro utrudilo?

Jezno je pogledal najprej njo, potem pa nien zaročni prstan, in odgovoril tiho:

— Kako bi mogel ostati še tu, ko vendar sama veste, da vas ljubim, a vi ljubite Henryja?

Prvič ji je odkrito priznal svojo ljubezen in Leoncie je bila vsa srečna. A takoj jo je postalo sram, da ljubi kot pošteno dekle istočasno dva moška. Ozrla se je na Henryja, da preizkusi svoje srce. In srce ji je odgovorilo, da Henryja je ljubila prav tako, kakor Francis. Njena ljubezen je bila podobna tam, kjer sta si bila podobna mladeniča in različna tam, kjer sta se mlada Američana razlikovala.

— Bojim se, da bom moral prestopiti na »Angeliko«, najbrž v Bocasu del Toro in odpotovati, — je dejal Francis Henryju. — Ti in Enrico lahko sama poiščeta zaklad ter si ga razdelita.

Toda peon, ki je slišal te besede, je hitro spregovoril z očetom, nato na s Henryjem.

To in ono

Konec romantike v Benetkah ?

Zdravje

je pol bogastva.

Urejalca: Josip Zupančič. — Za »Narodno tiskarno«: Fran Jeserick. — Za inzeratni del lista: Oton Christof. — Val v Ljubljani.